

DRAMA DISLOCAȚILOR DIN CARANSEBEȘ ÎN PERIOADA 1949–1958

Constantin BRĂTESCU

Abstract: The aim of this paper is to present the relocation of the population from town of Caransebes. Starting from 1948 there were some forced evictions from their own homes and relocation of owners to other localities or neighbourhoods of the city, in their place being installed military personnel or even families of workers from C.F.R.

Cuvinte cheie: Caransebeș, displaced, 1949 – 1956, forced evictions, Real Estate Rental Office

În strategia militară a regimului comunist orașul Caransebeș ocupa un loc însemnat, determinat de poziția sa geografică, nu prea departe de granița cu statul iugoslav, care devenise un dușman al lagărului socialist după așa-zisa „deviere” a lui Tito, care s-ar fi lăsat condus de imperialismul anglo-american. Existența la Caransebeș a unui aeroport, transformat rapid în aeroport militar, a contribuit la creșterea rolului strategic al orașului în condițiile impuse de către consilierii militari sovietici, tot mai implicați în treburile interne ale statului român.

Dar pe lângă trupele ale Ministerului Forțelor Armate, care vor fi aduse în oraș în deceniul șase al secolului trecut, destul de numeroase au fost cele ale Ministerului Afacerilor Interne în perioada 1948–1953, când în Munții Banatului se adăposteau grupuri de partizani anticomuniști și care trebuiau anihilate.

Orașul Caransebeș nu dispunea în acei ani de un fond locativ care să asigure cazarea numărului mare de cadre militare fără ca să conturbe așezămintele familiale existente, nefiind construite clădiri speciale pentru acestea. Dar autoritățile locale au recurs la metode pe care le-au aplicat cu mult zel. Cum în oraș existau sute de familii cu gospodării bine încheiate, efortul mai multor generații, și cum multe dintre acestea nu priveau cu ochi buni evoluția societății românești aflate sub control sovietic, îndepărtându-se tot mai mult de valorile democratice, autoritățile au pregătit din vreme listele cu familiile indezirabile, considerate dușmane ale noii orânduiri sociale, chiar dacă acestea nu se manifestau fățiș, dar care trebuiau pedepsite pentru comportamentul lor antidemocratic. Era efectul rău înțeles al luptei de clasă, care trebuia să se manifeste permanent printr-o vigilență sporită

Cunoaștem că în momente de cumpănă, precum au fost anii 1940–1941 și 1944–1945, Caransebeșul a fost capabil să primească în mod benevol sute sau chiar mii de refugiați din Ardealul de nord, din Basarabia și Bucovina, locuitorii săi dovedindu-și solidaritatea cu cei năpăstuiți.

Însă începând din anul 1949 a apărut un fenomen nou, cel al evacuărilor forțate din propriile locuințe și mutării proprietarilor în alte localități sau cartiere ale orașului, în locul lor fiind instalate cadre militare sau chiar familii de muncitori de la C.F.R., pentru care la nivelul conducerii politice a orașului se manifesta o deosebită grijă, având în vedere «aportul» unor ceferiști în alegerile din 1946.

Documentele vremii ne sunt o călăuză fidelă în elucidarea acestei drame, care a atins multe familii.

Dintr-un raport informativ pe luna septembrie 1949 reiese că au fost rechiziționate 48 locuințe pentru cadrele din armată și 36 pentru lucrătorii ceferiști. Alte 8 familii au fost evacuate în vederea instalării școlii medii silvice.¹

În toamna anului 1949, conform unui raport al Comitetului provizoriu al orașului Caransebeș, rezultă că s-au pus la dispoziția trupelor Ministerului Afacerilor Interne 200 locuințe, că au primit locuințe în oraș 10 familii de ceferiști și că din cartierul Teiuș au fost evacuate vremelnice în oraș 140 familii.² Această ultimă informație ne determină să considerăm că asupra familiilor proprietare de case, vile și sălașe din acest frumos cartier al orașului s-a îndreptat atenția autorităților civile și ale Securității într-un moment în care grupurile de partizani din Munții Banatului își arătau prezența curajoasă în localități aflate nu la mare depărtare de oraș.

Pentru câtă vreme a fost evacuată populația din cartierul Teiuș nu cunoaștem, însă fenomenul este atestat și întărit și de alte izvoare documentare. În apropierea aeroportului se afla sălașul locuitoarei Mura Floarea, cu domiciliul pe strada Cetății nr. 54, sălaș situat pe Dealul Viilor. Clădirea respectivă a fost evacuată în anul 1950, datorită semnalării unor „bande” care se aprovizionau cu alimente cu sprijinul proprietarilor de sălașe încă din anul 1948. Conducerea Sfatului popular orășenesc informa Comitetul raional Caransebeș al Partidului muncitoresc român în 17 februarie 1953 că toate sălașele din jurul orașului au fost evacuate. Despre sălașul lui Mura Floarea se preciza că a fost preluat de către un grup de militari care au instalat un punct de observație.³

Prin înființarea Oficiului de închiriere a imobilelor din Caransebeș, începând cu 1 decembrie 1950 s-a eliminat dreptul proprietarilor de a închiria apartamente sau părți din acestea fără avizul oficiului. Pe de altă parte, prin această măsură se restrângea dreptul de folosință asupra propriilor imobile și se permiteau abuzuri din partea chiriașilor.

Dramele familiilor dislocate din oraș au fost numeroase și s-au declanșat cu mult înainte de publicarea Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 2273 din 27 octombrie 1952.

Văduva Ana Popescu era în februarie 1953 proprietara unui imobil situat pe strada Horia nr.13. În 22 septembrie 1951 locuința a fost atribuită maiorului Antonescu Constantin de la compania de pompieri militari, măsura aceasta împingându-l pe soțul său la sinucidere. Ofițerul va fi mutat din oraș după scurtă vreme, fără ca să achite curentul electric consumat pe lunile noiembrie-decembrie în valoare de 223 lei.⁴ După un an, în 6 septembrie 1952, acesteia i s-a permis să revină în propria locuință, însă cu dreptul de a ocupa doar o cameră și un antreu. Mai târziu, în 16 ianuarie 1953 a fost dislocată în satul Slatina-Timiș, moment în care un număr mare de familii au fost obligate să părăsească orașul. În 13 februarie 1953 aceasta solicita întoarcerea în oraș pe motive de boală și pentru creșterea fiicei.⁵

H.C.M. nr. 2273, amintită mai sus, se referea la cazarea în orașul Caransebeș a unor cadre militare care vor sosi în perioada următoare, impunându-se stabilirea a 100 apartamente pentru cele căsătorite și 120 camere pentru cele fără familie. Se pretindea întocmirea unui tabel cu familiile care urmau să fie evacuate, acesta urmând să fie înaintat Ministerului Gospodăriei Comunale

¹ Serviciul Județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale, (în continuare S.J.C.S.A.N.), fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 11/1948, f. 26.

² *Ibidem*, dosar 2/1949, f. 294–295.

³ *Ibidem*, dosar 11/1948, f. 193, 201.

⁴ *Ibidem*, dosar 64/1953, f. 66.

⁵ *Ibidem*, dosar 42/1953, f. 6.

și Industriei Locale. Transportul familiilor dislocate urma să fie asigurat de către Ministerul Forțelor Armate.⁶

Hotărârea nr. 2273, semnată de către Gheorghe Gheorghiu-Dej, nu a ținut seama de indicațiile date chiar de demnitarul comunist într-o ședință a Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului muncitoresc român din 16 februarie 1952. La nivelul conducerii partidului ajunseseră informații despre metodele folosite de către cadrele Ministerului Afacerilor Interne în timpul evacuării foștilor proprietari de case. Gheorghe Gheorghiu-Dej le-a socotit drept provocatoare: „... tocmai când se discută Constituția ne apucăm să intrăm în casele oamenilor și să le dăm 48 de ore să ia ce pot și să plece, fără să se țină seama cine sunt, fără să se țină seama că tocmai acum se discută Constituția, unde se vorbește de inviolabilitatea domiciliului, în care ne referim la proprietate.” Tot Gheorghiu-Dej a cerut să se facă un studiu temeinic, în mod discret, să se stabilească anumite criterii privind familiile dislocate: „... să ținem evidența elementelor foste exploatare și dușmănoase” și să se aibă în vedere principiul „luptei de clasă”⁷.

Pe parcursul lunii noiembrie și începutul lunii decembrie 1952 Sfatul popular orășenesc a întocmit tabelul solicitat, care cuprindea 318 locuințe. Prin adresa secretă nr. 46/S din 11 decembrie conducerea orașului solicita ca familiile indicate ca proprietare ale imobilelor indicate să fie dislocate în alte localități din zonă. De asemenea se propunea ca sediul Episcopiei Caransebeșului, desființată abuziv în februarie 1949, să fie atribuit Ministerului Forțelor Armate pentru Casa Armatei, instituție culturală și de propagandă a acestui minister.⁸

Dacă amintim că în oraș au fost înregistrate cu ocazia recensământului din 25 ianuarie 1948 un număr de 3346 gospodării, procentul celor care urmau să fie eliberate de către proprietari era însemnat și totodată îngrijorător.⁹

Măsura de dislocare luată în luna ianuarie 1953 a fost justificată astfel de către autoritățile locale: „Au fost supuse acestor evacuări elemente foști exploatare și cu atitudine nejustă față de regimul nostru...”. Ignorând amploarea măsurilor luate, în septembrie 1954 se preciza într-un document că în baza H.C.M. nr. 2273 au fost dislocate doar „câteva familii.” În realitate au fost evacuate și dislocate cu ajutorul procuraturii raionale și a miliției raionale 120 familii¹⁰, unele dintre acestea fiind reprimate în oraș chiar în anul 1953 prin intervenția unor demnitari locali, altele însă au avut de așteptat încă mulți ani.

Măsura dislocării s-a luat pentru a asigura locuințe îndeosebi cadrelor militare de la Unitatea militară de aviație nr. 04985, care încă din 7 iulie 1952 solicitase sprijin în acest scop.

Deoarece dislocarea din oraș ar fi întâmpinat rezistența proprietarilor, în 22 decembrie 1952 s-a solicitat procuraturii raionale sprijin pentru aplicarea H.C.M. nr. 2273. În aceeași zi procurorul raional Enea Becicheri a emis mai multe adrese, toate către sfatul popular orășenesc, prin care repartiza familiile indicate în diferite localități de pe raza raionului Caransebeș.

Astfel, în satele Sadova Veche și Rugi au fost dislocate 6 familii, în Slatina-Timiș 18 familii, în Glimboca 30 familii printre care și cele ale lui Isac Rădulescu-fost primar, dr. Virgil Budințian-medec orășenesc și fost primar, profesorul Gheorghe Neamțiu-fost director al Școlii normale de învățători din Caransebeș și medicul Artemie Bora; în satul Vălișoara 15 familii, în Cârpa (azi Valea Timișului) 3 familii, în localitățile Obreja, Ohabă și Bolvașnița în total 29 familii, printre care și cele ale inginerului Pavel Goanță, colonelului Corneliu Fortunescu, meseriașului Simion

⁶ *Ibidem*, dosar 11/1948, f. 116–117; dosar 36/1952, f. 11–12.

⁷ Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului comitetului Central al P.M.R., vol. IV, partea a II-a, 1952*, București, 2007, p. XII.

⁸ S.J.C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 36/1952, f. 1.

⁹ Dr. A. Golopența, D. C. Georgescu, *Populația României la 25 ianuarie 1948*, București, p. 41.

¹⁰ S.J.C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 36/1952, f. 84

Mageriu, farmacistului Erwin Müller ș.a. Alte familii au ajuns să locuiască în satele Ciuta (14 familii) și Iaz (3 familii).¹¹

Dislocările din oraș au creat mari nemulțumiri printre membrii familiilor obligate să-și părăsească căminele, iar faptul că au fost incluși în categoria exploatatorilor s-a dovedit a fi în cele mai multe cazuri crunte neadevăruri.

Oferim în continuare câteva exemple.

Maria Curea era proprietara unui imobil situat pe strada Pușchin nr.10, iar în 7 februarie 1953 a fost evacuată, stabilindu-i-se domiciliul în localitatea Obreja. Peste 11 zile a făcut cerere de revenire în oraș pe motiv de sărăcie și boală. I se răspunde însă în 3 martie că „*a fost evacuată din Caransebeș în baza unui ordin superior*” și că din lipsă de spațiu nu i se aprobă revenirea în oraș.¹² Într-o situație identică se aflau soții Traian și Rozalia Surlașu, evacuați în satul Ciuta, ambii fiind angajați la O.C.L. Alimentara respectiv Sanepidul raional.¹³

Pentru a încerca să stopeze solicitările de reîntoarcere în oraș, în 19 februarie 1953 Sfatul popular orașenesc, președinte fiind Gheorghe Munteanu, a solicitat miliției raionale ca să schimbe domiciliul celor 107 familii dislocate în baza H.C.M. nr. 2273/1952 la domiciliile forțate stabilite de către procuratură. În tabelul cu cele 107 familii figurau printre alții Traian Smadescu, Isac Rădulescu, Dimitrie Sgaverdea, Simion Mageriu, colonelul Corneliu Fortunescu, medicul Artemie Bora.¹⁴

Din motive greu de înțeles astăzi inginerul silvic Pavel Goanță, care și-a legat destinul de bunul mers al Comunității de Avere din Caransebeș, se afla în februarie 1952 la Canal ca deținut politic, iar soția sa, Cornelia Goanță, dislocată în satul Obreja, a depus o cerere la Sfatul popular orașenesc prin care făcea cunoscut că cedează statului propria casă de pe strada Emil Bodnăraș nr. 7–9. Cererea i-a fost respinsă pe motivul că Decretul 308 din 1 februarie 1953 se referea doar la terenurile agricole.¹⁵

Generalul-maior Nicolae Negru, cu domiciliul pe str. Maxim Gorki nr. 24, salariat la Sanepidul raional, a fost evacuat și din casa soției sale de pe strada Dacilor nr.1 și solicita să fie primit în chirie la familia Ognanovici Emilia. În războiul antihitlerist acesta s-a comportat ca un erou, fiind rănit la 23 octombrie 1944 în apropierea localității Debrețin din Ungaria. A fost clasat ca invalid și trecut la pensie în 1 septembrie 1947 cu gradul de general-maior.¹⁶

Profesorul Gheorghe Neamțiu fusese director al Școlii normale de învățători din Caransebeș în perioada 1933–1940, un dușman al curentelor anarhiste și profasciste din România și un adevărat părinte pentru elevii săi. A ajutat din răspuțeri pe elevii refugiați din Ardealul de nord după Dictatul de la Viena.¹⁷ Noua putere politică a ținut să-i „cinstească” meritele prin dislocarea în satul Glimboca încă din 16 ianuarie 1953. Adresându-se autorităților locale, solicita să-i fie analizată întreaga activitate și să i se permită întoarcerea în propria locuință datorită vârstei înaintate și stării de sănătate.¹⁸

Fostul ofițer Traian Smadescu de la Regimentul 96 Infanterie Caransebeș avea o locuință proprie în cartierul Teiuș, cumpărată de la pictorul Gheorghe Baba, tatăl renumitului artist plastic Corneliu Baba. Bănuit că a făcut politică antonesciană ca ofițer activ, a fost pedepsit cu

¹¹ *Ibidem*, f. 14–26.

¹² *Ibidem*, dosar 42/1953, f. 1–2.

¹³ *Ibidem*, f. 3–4.

¹⁴ *Ibidem*, dosar 36/1952, f. 27–28.

¹⁵ *Ibidem*, dosar 43/1953, f. 1.

¹⁶ *Ibidem*, dosar 42/1953, f. 8.

¹⁷ Constantin Brătescu, *Orașul Caransebeș între anii 1941–1948. File de monografie*, Editura Dalami, Caransebeș, 2016, p. 72.

¹⁸ S.J. C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 42/1953, f. 12.

dislocarea în satul Ciuta.¹⁹ Amintim că era tatăl Corneliei Smădescu, căsătorită Ștefănescu, care mai târziu s-a afirmat ca istoric și critic literar, trudind cu plăcere și dăruire câteva decenii în preajma lui George Călinescu. I s-a permis să revină în oraș abia în anul 1956.

Printre cei dislocați din oraș s-a aflat și Nicolae Domăneanțu, fost primar al orașului între anii 1932–1933. Domiciliul forțat i s-a stabilit tot în localitatea Ciuta. În luna iulie 1954 a solicitat aprobare pentru revenire în oraș. Răspuns i se dă abia în 18 februarie 1955, indicându-i-se să-și caute locuință.²⁰ În luna noiembrie 1958 acesta încă încerca să primească propria casă situată pe strada Emil Bodnăraș nr. 43.²¹

Valeria Segărceanu a făcut parte din grupul de familii dislocate în satul Glimboca. În septembrie 1954 a solicitat aprobare pentru reîntoarcere în oraș și achitarea chiriei de către cei cărora le-a fost repartizată locuința. Nu i s-a aprobat cererea de revenire, iar pentru chiria cuvenită i s-a sugerat să se adreseze justiției.²²

Comitetul executiv al Sfatului popular orășenesc menționa într-un raport de activitate pe luna septembrie 1953 că ofițerii și alte cadre militare care au primit locuințe în oraș după dislocarea proprietarilor nu au achitat nici impozitele și nici chiriile datorate proprietarilor. În această situație se afla și Securitatea raională, care nu achitase chiria pe anii 1952–1953.²³

S-au înregistrat și câteva cazuri de reîntoarcere în oraș cu aprobarea scrisă sau tacită a autorităților, înregistrate între septembrie 1953–octombrie 1955. Printre acestea s-a aflat și familia farmacistului Mihai Pătrășcanu, fost primar al orașului între 1931–1932 și 1946–1947.²⁴

Foarte multe familii dislocate din oraș au făcut cereri de reîntoarcere în anul 1955, celor mai multe refuzându-li-se nu numai întoarcerea în propriile imobile ci chiar în oraș, motivându-se cu supraaglomerarea acestuia. În unele imobile de acest gen au fost instalate instituții sau întreprinderi. În casa familiei Carol Petrowszki din str. 19 noiembrie nr. 9 funcționa în anul 1955 Întreprinderea Carboniferă „1 Mai”.²⁵ În imobilul din str. Eliberării, care avea drept proprietar pe Simion Olariu se instalase Centrul pentru colectarea laptelui, iar fiicele sale căsătorite locuiau împreună cu soții lor într-o singură încăpere pe Splaiul Sebeșului nr. 11.²⁶ Cooperativa muncitorească „1 Mai” ocupa un imobil pe str. Avram Iancu nr. 5, al cărui proprietar era Ianăș Ionescu, care nu primise în anii 1952–1955 nicio chirie, cooperativa refuzând în mod repetat să achite și impozitul cuvenit.²⁷

Ghizela Munk, evacuată în satul Jupa, era proprietara imobilului din str. Maxim Gorki nr. 24, atribuit ca sediu al Sanepidului raional Caransebeș. Menționând în 18 februarie 1955 că este bolnavă și lipsită de venituri, solicita să i se achite chiria începând cu 15 mai 1953.²⁸

Autoritățile locale nu au ținut seamă nici de vârstă și nici de starea de sănătate a unora dintre cei dislocați. Maria Lacomî, proprietară a imobilului din str. Maxim Gorki nr. 29, evacuată în satul Glimboca, avea 80 de ani, o altă evacuată, Ecaterina Metzger, avea 87 de ani și abia după 2 ani și 4 luni de domiciliu forțat în satul Slatina-Timiș, i se aprobă să se întoarcă în oraș dar în locuința sorei sale vitrege Florica Șușoi. Valeria Segărceanu fusese evacuată în satul Glimboca.

¹⁹ *Ibidem*, dosar 36/1952, f. 29, 38.

²⁰ *Ibidem*, dosar 41/1954, f. 9–10.

²¹ *Ibidem*, dosar 36/1952, f. 81–83.

²² *Ibidem*, dosar 43/1954, f. 2.

²³ *Ibidem*, dosar 9/1953, f. 3–4.

²⁴ Constantin Brătescu, *Orașul Caransebeș între anii 1919–1941. File de monografie*, Caransebeș, Editura Dalami, 2014, p. 12; idem, *Orașul Caransebeș între anii 1941–1948. File de monografie*, p. 24–26.

²⁵ S.J.C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 17/1955, f. 3.

²⁶ *Ibidem*, f. 7.

²⁷ *Ibidem*, f. 8.

²⁸ *Ibidem*, f. 36.

În februarie 1955 avea vârsta de 77 ani și i s-a refuzat reîntoarcerea în oraș în casa proprie de pe str. Constantin Diaconovici-Loga nr. 11.²⁹

Posibil în scopuri militare, în anul 1954 au fost prezenți în oraș doi consilieri militari sovietici pentru care se solicita evacuarea din propria casă a Olgăi Ceghedi de pe str. Chivu Stoica nr. 62.³⁰

Prin Decretul 92/1950 lui Kovaci Alexandru i s-a naționalizat vila din cartierul Teiuș, atribuită unui consilier al Ministerului Forțelor Armate. În 17 februarie 1955 despre acesta se menționa într-un document că „a fost omul lui Ausschnit”.³¹

În luna decembrie 1956 președintele sfatului popular Emil Rădescu a constatat că un număr de 57 familii, dintre cele dislocate, s-au întors între timp în oraș, unele din motive medicale întemeiate. Emil Rădescu constatasese că revenirea altora s-a făcut cu aprobarea scrisă sau tacită a unor persoane influente din punct de vedere politic: Vida Moise-președinte al Sfatului popular raional Caransebeș, și foștii președinți ai sfatului popular orașenesc Gheorghe Munteanu și Pavel Conciatu. Pentru cele 57 familii acesta a solicitat procuraturii raionale să li se aplice H.C.M. nr. 2273.

Procuratura raională era singura instituție împuternicită să hotărască în acest caz și va da un răspuns tranșant în 28 decembrie 1956 la adresa secretă nr. 3/1956 a Sfatului popular orașenesc, pe care îl redăm în continuare: „Faptul că între timp o bună parte dintre cetățenii evacuați au revenit în oraș, fie cu aprobarea organelor locale ale puterii și administrației de stat, fie fără aprobare, nu poate fi privit ca o încălcare sau nerespectare a H. C. M. 2273/1952, întrucât această hotărâre nu a interzis în nici un fel reîntoarcerea lor în oraș și nici măcar nu le-a fixat un domiciliu obligatoriu în altă parte pe durată determinată sau nedeterminată, ca să se poată astfel pune problema venirii în oraș înainte de expirarea termenului prev(ăzut) în hotărâre.

Față de această situațiune apreciez că nu sânt motive legale temeinice pentru a justifica evacuarea colectivă a celor 57 familii trecute în tabelul trimis de Dvs. sub cuvânt de nerespectare a H.C.M. 2273/1952.” Procuror raional era Ilie A. Munteanu.³²

Despre drama evacuațiilor din Caransebeș a cerut directive de la forurile centrale și Sfatul popular al regiunii Timișoara, care făcea cunoscut administrației caransebeșene că era în vigoare dispoziția nr. 29/1 septembrie 1955 necunoscută sau neaplicată de către aceasta.³³

În anul <1956> Sfatul popular orașenesc a inclus într-un tabel 36 familii care solicitau aprobare de revenire în oraș și aveau avizul acestuia, printre ele regăsindu-se cele ale profesorului Gheorghe Neamțiu, a ofițerului Traian Smadescu, a generalului-maior Nicolae Negru, a farmacistului Iuliu Demeter, a întreprinzătorului Robert Rörich.³⁴

Persistau și în continuare neclarități privind aplicarea H.C.M. 2273/1952, întâlnite și în anul 1958, când autoritățile locale au solicitat de la Direcțiunea Generală a Treburilor Consiliului de Miniștri rezolvarea cazării multor cadre militare care locuiau în cazărmi, „despărțiți de familiile lor”, iar alții obligați să facă naveta zilnic la distanțe mari.³⁵

Alăturăm dramelor amintite mai sus și pe cea trăită de către familia lui Matei Armaș, fost profesor și director al Liceului „Traian Doda” din Caransebeș, cel care făcuse parte în toamna

²⁹ *Ibidem*, f. 11–12, 20–21, 51.

³⁰ *Ibidem*, dosar 42/1954, f. 5.

³¹ *Ibidem*, dosar 17/1955, f. 39.

³² *Ibidem*, dosar 36/1952, p. 80.

³³ *Ibidem*, f. 76.

³⁴ *Ibidem*, f. 69–70.

³⁵ *Ibidem*, f. 84.

anului 1918 din garda națională înființată în satul natal Petnic³⁶, care pe parcursul întregii sale cariere a pregătit generații de tineri în spiritul disciplinei și răspunderii, a moralei și dragostei față de patrie și care a avut curajul de a se opune regulilor impuse liceelor de către guvernarea legionară.³⁷

Acestei familii i s-a impus ca să cedeze propria casă de locuit de pe strada Maxim Gorki nr. 18 (azi str. Libertății) familiilor Constantin Băcăianu și medicului Anestin I. Ionescu, fiind obligată să se retragă într-o cameră improvizată în curte. În anul 1961 li s-a aprobat să ocupe o cameră în propria casă.

Drama dislocațiilor din Caransebeș, trăită între 1952–1958, și poate întâlnită și în alte localități din România comunistă, s-a stins treptat, pe măsura rezolvării spațiilor de cazare pentru cadrele militare, prin construirea de blocuri de locuințe, prin mutarea în alte centre a unor unități militare și chiar prin dispariția unora dintre proprietari. Rănile provocate au fost adânci și pornite din ură de către cadre politice și administrative locale fără simț civic, mânate de dorința de a-și arăta atașamentul față de cei care priveau cu dușmănie în mod constant o intelectualitate creată prin multă trudă și atașată principiilor democratice și cu dragoste de țară, ură îndreptată și împotriva clasei de mijloc, meseriași și comercianți, cei care au asigurat progresul economic al României în perioada interbelică.

Și o ultimă mențiune: Caransebeșul nu a avut nici mari proprietari de fabrici, nici mari proprietari de terenuri agricole. Deci nu a avut nici mari exploatare și nici dușmani declarați ai noii orânduiri sociale, chiar dacă cei mai mulți nu se împăcau cu realitățile politice din țară. În mod cu totul nedrept au fost arestați intelectuali ai urbei, unii dintre ei sfârșind la Canal, în numele stalinistei lupte de clasă dintre anii 1945–1964.

Bibliografie

Fonduri arhivistice

Serviciul Județean Caraș-Severin al Arhivelor Naționale, (în continuare S.J.C.S.A.N.), fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 11/1948.

Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului comitetului Central al P.M.R., vol. IV, partea a II-a, 1952*, București, 2007

S.J. C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 42/1953

S.J.C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 36/1952

S.J.C.S.A.N., fond *Primăria orașului Caransebeș*, dosar 17/1955.

Brătescu 2014	= Brătescu Constantin, <i>Orașul Caransebeș între anii 1919–1941. File de momografie</i> , Caransebeș, Editura Dalami, 2014
Brătescu 1983	= Constantin Brătescu și colab., <i>Făurirea statului național unitar român. Contribuții documentare bănățene. (1914–1919)</i> , București, 1983.
Brătescu 2016	= Constantin Brătescu, <i>Orașul Caransebeș între anii 1941–1948. File de momografie</i> , Editura Dalami, Caransebeș, 2016.

³⁶ Constantin Brătescu și colab., *Făurirea statului național unitar român. Contribuții documentare bănățene. (1914–1919)*, București, 1983, p. 96.

³⁷ *Ibidem*, *Orașul Caransebeș între anii 1919–1941. File de momografie*, Caransebeș, Editura Dalami, 2014, p. 280.

